

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง
อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัย : พระครูปลัดเอกกร ตีสารโ

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: ดร.อัศรเดช พรหมกัลป์, ศศ.บ., พธ.ม., พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

: พระครูนิวิฐศีลขันธ, ดร., พธ.บ., รป.ม., พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๗/มีนาคม/๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยในการศึกษครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากประชาชนในตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน ๓๔๙ คน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบมีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีผลต่างน้อยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = ๔.๔๙, S.D. ๐.๖๓๗) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านปัญญาพละ กำลังความรู้หรือความฉลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = ๔.๕๐, S.D. ๐.๖๐๗) ส่วนด้านอื่นๆ ที่เหลืออยู่ในระดับมาก

๒. ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มีอายุ แตกต่างกัน ยอมรับสมมติฐาน ว่ามีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง ควรเป็นนักวางแผนที่ดี เป็นผู้ที่มีความคิดและวิสัยทัศน์ก้าวไกล ควรเป็นผู้นำที่มีความตั้งใจทำงาน จริงใจต่อประชาชน สามารถแก้ไขปัญหา สนับสนุนและส่งเสริมให้ขวัญกำลังใจ อยากให้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นผู้นำที่มีความยุติธรรมในการบริหารงานทุกด้าน เน้นความซื่อสัตย์สุจริต รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ให้ยึดกฎระเบียบเป็นหลัก ตั้งอยู่ในหลักธรรมมีคุณธรรมและจริยธรรม มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานและประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน โดยมีการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นหรือคำติชมจากผู้อื่นด้วยความเต็มใจ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการทำงานเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม มีเหตุ มีผล มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน ต่อกัน เป็นผู้มีน้ำใจช่วยเหลือบุคลากรในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความพร้อมในการที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือคนอื่นอย่างเต็มความสามารถ เพื่อนำความรู้มาปรับปรุงท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น และเตรียมความพร้อมในการบริการประชาชน

Title	The Leadership According to Buddhadhama of Chief Executive of Fay Na Sang Subdistrict Administrative Organization Lom Sak District Phetchabun Province
Researcher	Phra khru palad Ekkorn Tisaro (SodawanG)
Degree	Master of Arts (Public Administration)
Co-Advisor	Dr. Akkaradecha Brahmakappa. B.A., M.A., Ph.D. (Public Administration). Phrakhrunivitsinlakhan, Dr. B.A., M.A., Ph.D. (Public Administration).
Date of Graduation	: 7/March/2016

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the opinion of the leadership of the Chief Executive of the SAO, Faynaseng Sub-District, Lom Sak District, Phetchabun Province, according to the Buddhadhama, 2) to compare people's opinion on this leadership, according to the principle of the Buddhadhama, by classifying according to their personal factors, and 3) to study the problems, obstacles and suggested improvements for the Chief Executive of the SAO in Faynaseng Sub-District, according to the principles of the Buddhadhama.

This research applied Mixed Methods Research consisting of quantitative and qualitative research. For quantitative research, a questionnaire was used as a survey. For the qualitative research an in-depth interview with key informants was used. To support the quantitative data, a field study was used to collect data from 349 people in Faynaseng Sub-District. To analyse the data; frequency, percentage, mean, T-test and F-test with one way ANOVA and least significant difference (LSD) were used.

The results of this research:

1. The level of the opinions of the monks towards the leadership of the Chief Executive of the SAO, according to the principle of the Buddhadhama, was at the high level ($\bar{x} = 4.49$, S.D. = 0.637). After considering each aspect, it was

found that the leadership in the side of Panyapala aspect (knowledge) was at the highest level ($\bar{x} = 4.50$, $S.D. = 0.607$). However, in other aspects they were only at the high level.

2. The result of the comparison of people's opinions toward the leadership of the Chief Executive of the SAO, according to Buddhadhama, was classified according to personal factors: gender, age, level of education and income. It was found that people of the same gender, age, level of education and income had the same opinion towards the leadership; so the hypothesis was rejected. On the other hand, the people with different genders, ages, levels of education and income, had different opinions towards the leadership (at 0.05 of statistical significance). Therefore, the hypothesis was accepted.

3. The suggestions for improvement were that the chief executive of SAO of Faynaseng should be a better planner, should have a better vision, and give more concentration on his work. He should also be sincere to his people, should solve the problem, and support and inspire the people to develop their own community. He should administrate with transparency and fairness, work without corruption, and give the people a chance to participate in every step of work. The chief executive of the SAO of Faynaseng should think about people's opinions in order to improve himself. He should also apply it in order to get the community into a better position.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง ภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีก็เพราะได้รับความเมตตากรุณาจากบุคคลหลายท่านด้วยกัน

ขอกราบขอบพระคุณพระเทพปริยัติเมธี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประธานกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์

ขออนุโมทนาขอบคุณ ดร.อัครเดช พรหมกัลป์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณพระครูนิวาส์สีลขันธ, ดร. กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำ และช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ และขออนุโมทนาขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ พระครูสังฆรักษ์ เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร., พระครูสิริศิริรักษ์, ดร., พระปลัดสมบัติ ฐิติญาโณ, ดร., อาจารย์ ดร. อภิญาณัฐโสภณ อบสิน และ พระมหาทองหยอด ธมมธโร ที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาของแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ตลอดจนให้คำแนะนำที่ดีในการในการตรวจแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ขออนุโมทนาขอบคุณ นายหล้า จันแก่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ และขออนุโมทนาขอบคุณ ท่านผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๙ รูปหรือคน คือ พระปริยัติพัชรภรณ์, พระครูสารวชิราภรณ์, พระครูสิริพัชรโสภิต, นายอุดม เศษโพธิ์, นายชัชวาล โสซู, นายยงยุทธ เกตุอินทร์, นายบัวเรียน เต็มแต้ม, นายสมศักดิ์ กาลัง, นายสุทธิลักษณ์ สายคำกอง และขอขอบคุณเพื่อนนิสิต รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต รุ่นที่ ๖ ทุกรูปหรือคน ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดีเสมอมาทุกท่านและขอเจริญพรขอบคุณญาติโยมชาวตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ท้ายที่สุดนี้ ขออนุโมทนาขอขอบพระคุณอย่างยิ่งคุณพ่อ พ.ต.ท.ประเสริฐ โสดาวัง, คุณแม่จุไร โสดาวัง และครอบครัวโสดาวัง ตลอดถึงญาติธรรมทุกท่านที่สนับสนุนทุนในการศึกษา และ คอยให้กำลังใจเสมอมา

พระครูปลัดเอกกร ตีสารโ

พระนิสิตปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๗ มีนาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญภาพ	(๑๑)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๒)

บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๕
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖

บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	๗
๒.๒ แนวคิดภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม	๔๗
๒.๓ แนวคิดภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔	๖๓
๒.๔ การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล	๙๐
๒.๕ องค์การบริหารส่วนตำบลฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๙๗
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๐๙
๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๓๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย	๑๓๔
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๓๔
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๓๔
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๓๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๓๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	๑๓๙
 บทที่ ๔ การวิเคราะห์ข้อมูล	 ๑๔๑
๔.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๔๑
๔.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายก อบต. ฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๔๔
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายก อบต. ฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๔๙
๔.๔ ปัญหา และข้อเสนอแนะในความคิดเห็นของประชาชนต่อภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายก อบต. ฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๕๗
๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรมของนายก อบต. ฝายนาแซง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์	๑๖๐
๔.๖ บทสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย	๑๖๔
 บทที่ ๕ สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	 ๑๖๗
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๖๗
๕.๒ อภิปรายผล	๑๗๑
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๗๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บรรณานุกรม	๑๗๙
ภาคผนวก	๑๘๙
ภาคผนวก ก. รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๙๐
ภาคผนวก ข. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อการวิจัย	๑๙๒
ภาคผนวก ค. ตารางสรุปค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม	๑๙๗
ภาคผนวก ง. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๒๐๑
ภาคผนวก จ. หนังสือขอความอนุเคราะห์ต่างๆ	๒๑๐
ประวัติผู้วิจัย	๒๒๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ สรุปความหมายของภาวะผู้นำ	๑๐
๒.๒ สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำ	๑๒
๒.๓ สรุปบทบาทของผู้นำ	๑๖
๒.๔ สรุปทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ	๒๗
๒.๕ สรุปภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม	๓๓
๒.๖ สรุปแบบผู้นำของ เรดดิน	๓๘
๒.๗ สรุปภาวะผู้นำตามสถานการณ์	๔๑
๒.๘ สรุปทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	๔๖
๒.๙ สรุปภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม	๖๒
๒.๑๐ สรุปภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ (ปัญญาพละ)	๖๗
๒.๑๑ สรุปภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ (วิริยพละ)	๗๔
๒.๑๒ ภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ (อนวัชชพละ)	๘๓
๒.๑๓ สรุปภาวะผู้นำตามหลักพละ ๔ (สังคหพละ)	๘๙
๒.๑๔ สรุปจำนวนหมู่บ้าน และประชากรตำบลฝายนาแซง	๙๘
๒.๑๕ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	๑๑๔
๒.๑๖ สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม	๑๒๑
๒.๑๗ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล	๑๓๐
๔.๑ แสดงจำนวนและร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๔๒
๔.๒ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) โดยภาพรวม	๑๔๔
๔.๓ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ด้านปัญญาพละ	๑๔๕
๔.๔ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ด้านวิริยพละ	๑๔๖
๔.๕ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ด้านอนวัชชพละ	๑๕๗
๔.๖ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ด้านสังคหพละ	๑๔๘
๔.๗ ผลเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ	๑๔๙
๔.๘ ผลเปรียบเทียบ จำแนกตามอายุ	๑๕๐
๔.๙ ผลเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้านปัญญาพละ	๑๕๑
๔.๑๐ ผลเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้านวิริยพละ	๑๕๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๑ ผลเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ด้านสังคหผล	๑๕๒
๔.๑๒ ผลเปรียบเทียบ จำแนกตามระดับการศึกษา	๑๕๓
๔.๑๓ ผลเปรียบเทียบ จำแนกตามอาชีพ	๑๕๔
๔.๑๔ ผลเปรียบเทียบ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน	๑๕๕
๔.๑๕ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตาม สมมติฐานที่ ๑-๕	๑๕๖
๔.๑๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ด้านปัญญาผล	๑๕๗
๔.๑๗ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ด้านวิริยะผล	๑๕๘
๔.๑๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ด้านอนวัชชผล	๑๕๙
๔.๑๙ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ด้านสังคหผล	๑๕๙

สารบัญภาพ

ตารางที่	หน้า
๒.๑ แบบของผู้นำตามทฤษฎี ๓ มิติ	๔๐
๒.๒ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓๓
๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๖๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎก และอรรถกถา ภาษาบาลี และไทย โดยใช้พระไตรปิฎกภาษาบาลีและไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นหลัก เรียงตามคัมภีร์ดังนี้

เล่ม	คำย่อ	พระสุตตันตปิฎก			
		ชื่อคัมภีร์			
๑๑	ที.ปา.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค (ภาษาไทย)
๒๐	อง.ติก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต (ภาษาไทย)
๒๑	อง.จตุกก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต (ภาษาไทย)
๒๒	อง.ปญจก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต (ภาษาไทย)
๒๓	อง.สตุตก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตุตกนิบาต (ภาษาไทย)
๒๔	ขุ.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทส (ภาษาไทย)

๒. การใช้หมายเลขย่อ

พระไตรปิฎกภาษาไทย จะแจ้ง เล่ม ข้อ หน้า เช่น วิ. ม. (ไทย) ๔/๙/๑๑ หมายถึง วินัยปิฎก มหาวรรค เล่ม ๔ ข้อ ๙ หน้า ๑๑

พระไตรปิฎกภาษาบาลี จะแจ้ง เล่ม ข้อ หน้า เช่น วิ. ม. (บาลี) ๔/๙/๑๑ หมายถึง วินัยปิฎก มหาวคคปาติ เล่ม ๔ ข้อ ๙ หน้า ๑๑

อรรถกถาภาษาไทย จะแจ้ง เล่ม ภาค หน้า เช่น ที.สี.อ. (ไทย) ๑/๓๗๗ หมายถึง สุมังคลวิลาสินี สีสันธวรรค อรรถกถา เล่มที่ ๑ หน้า ๓๗๗

ปกรณ์วิเสส จะแจ้ง เล่ม หน้า เช่น วิสุทฺธิ. (บาลี) ๑/๑๕๐. หมายถึง วิสุทฺธิมคคปกรณ์ เล่มที่ ๑ หน้า ๑๕๐ ส่วนคัมภีร์มิลินทปัญหา จะแจ้ง หน้า เช่น มิลินท. (บาลี) ๒๙๓. หมายถึง มิลินทปัญหปกรณ หน้า ๒๙๓.